

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Західноукраїнський національний університет
Соціально-гуманітарний факультет
Кафедра освітології і педагогіки

КЛИМЕНКО Ірина Андріївна

**Підготовка здобувачів вищої освіти до формування
індивідуальної професійної траєкторії/Preparation of
higher education applicants for the formation of an
individual professional trajectory**

спеціальність: 011 – Освітні, педагогічні науки
освітньо-професійна програма – Управління закладами освіти
Кваліфікаційна робота

Виконала студентка групи

ОСУЗОм-21

І. А. Клименко

Науковий керівник

к. пед.н., доцент О.Л. Главацька

Кваліфікаційну роботу допущено

до захисту:

« ____ » _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____ **Л. З. Ребуха**

ТЕРНОПІЛЬ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	1
РОЗДІЛ 1	4
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ТРАЄКТОРІЇ	6
1.1. Поняття індивідуальної професійної траєкторії.....	6
1.2. Фактори, впливаючі на формування індивідуальної професійної траєкторії	12
1.3. Технології та методи підготовки здобувачів вищої освіти для формування індивідуальної професійної траєкторії.....	17
Висновок до розділу 1.....	22
РОЗДІЛ 2	22
ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ ДО ПОБУДОВИ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ТРАЄКТОРІЇ	24
2.1. Оцінка потреб і побажань студентів щодо індивідуальної професійної траєкторії.....	24
2.2. Розробка та реалізація програми підготовки здобувачів вищої освіти до формування індивідуальної професійної траєкторії.....	30
2.3. Оцінка ефективності програми та аналіз отриманих результатів.....	36
Висновок до розділу 2.....	40
РОЗДІЛ 3	42
ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ	42
3.1. Розробка рекомендацій щодо практичної реалізації отриманих результатів та їхнє впровадження.....	42
3.2. Ймовірні проблеми та їхнє вирішення в процесі впровадження результатів та у формуванні індивідуальної професійної траєкторії.....	47
Висновки до розділу 3.....	52
ВИСНОВКИ	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	57

ВСТУП

Актуальність дослідження полягає в тому, що сучасне вище освітнє середовище стикається з рядом викликів і змін, що вимагають нового підходу до підготовки майбутніх спеціалістів. В умовах швидкого розвитку технологій, зміни ринку праці та зміни індивідуальних очікувань студентів, важливо розглядати можливості для формування індивідуальної професійної траєкторії для кожного студента.

Зараз студенти мають унікальні потреби, інтереси та цілі, і їхній шлях до успішної кар'єри можуть значно відрізнятись. Тому актуальним стає питання, як забезпечити підготовку студентів таким чином, щоб враховувати їхні індивідуальні потреби та допомагати їм будувати індивідуальну професійну траєкторію.

Дослідження акцентує увагу на понятті індивідуальної професійної траєкторії, факторах, що впливають на її формування, а також технологіях і методах підготовки студентів для успішного старту у світі професійної діяльності. Дослідження розглядає практичні аспекти впровадження результатів та вирішення ймовірних проблем, пов'язаних із формуванням індивідуальних професійних траєкторій студентів.

Метою є розробка рекомендацій та практичних рішень, спрямованих на забезпечення ефективного формування індивідуальних професійних траєкторій для студентів вищих закладів освіти.

Завдання дослідження:

Вивчення теоретичних аспектів формування індивідуальної професійної траєкторії студентів.

Аналіз факторів, що впливають на формування індивідуальних професійних траєкторій студентів.

Вивчення технологій і методів підготовки здобувачів вищої освіти для формування індивідуальної професійної траєкторії.

Розробка практичних рекомендацій щодо формування індивідуальних професійних траєкторій для студентів.

Аналіз ймовірних проблем та розробка шляхів їх вирішення у процесі впровадження індивідуальних професійних траєкторій.

Предметом дослідження є процес формування індивідуальних професійних траєкторій студентів вищих закладів освіти.

Об'єктом дослідження є студенти вищих закладів освіти, їхні індивідуальні потреби та цілі у формуванні професійних траєкторій.

Методи дослідження: У процесі дослідження були використані наступні методи: аналіз літературних джерел, опитування студентів, спостереження, аналіз статистичних даних, експертна оцінка.

Наукова новизна: Науковою новизною є визначення факторів, що впливають на формування індивідуальних професійних траєкторій студентів, та розробка практичних рекомендацій для покращення цього процесу.

Теоретичне і практичне значення: Результати дослідження можуть бути використані в освітніх установах для вдосконалення процесу навчання та підготовки студентів до викликів сучасного ринку праці. Крім того, рекомендації можуть бути корисними для вищих закладів освіти у розробці програм та стратегій формування індивідуальних професійних траєкторій для студентів.

Апробація результатів дослідження: Результати дослідження були представлені на V міжнародній науково-практичній конференції “Інновації в освіті: реалії та перспективи розвитку”. Зокрема, опубліковані тези на тему “Підготовка здобувачів вищої освіти до формування індивідуальної професійної траєкторії”. Також тези з роботи на тему “Формування індивідуальної професійної траєкторії: фактори впливу” були розміщені у збірнику VI міжнародної науково-практичної конференції.

Структура й обсяг дослідження: Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків і списку використаних

джерел (60 найменувань). Кожен з розділів містить підрозділи і висновки до кожного розділу. Також в роботі наведено три таблиці та три рисунків. Загальний обсяг роботи становить 62 сторінок, з них основного тексту – 54 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ТРАЄКТОРІЇ

1.1. Поняття індивідуальної професійної траєкторії

У сучасній науці активно досліджується індивідуалізація освіти та напрямки індивідуалізації навчання в системі неперервної освіти. Визначається, що сучасне суспільство вимагає постійного самовдосконалення та розвитку компетентних та мобільних фахівців. Активно досліджується поняття "індивідуальна освітня траєкторія" та розробляють типологію індивідуальних освітніх траєкторій для педагогічних працівників на основі узгодження їхніх цілей, потреб, мотивів і інтересів. Основними характеристиками індивідуальних освітніх траєкторій є результативність, емоційно-оціночний аспект та персоналізація [6, с.120-123].

У психології професійного розвитку індивідів, особливо в контексті прогнозування їхнього соціального та професійного розвитку, актуальною є проблема індивідуальних освітніх траєкторій. Дослідження цієї тематики передбачає врахування різних аспектів, таких як динамічність, персоналізація, інноваційність та інші.

Для більш точного вивчення індивідуальних освітніх траєкторій проводиться кластерний аналіз на основі інтегральних змінних [7].

Однією з важливих умов забезпечення конкурентоспроможного фахівця на ринку праці є його ретельно спланована професійно-освітня траєкторія. У сучасний час існують різні погляди на те, що означає професійно-освітня траєкторія. Якщо розглядати її з точки зору досягнення особистої конкурентної переваги, то це визначається як послідовність кроків, які особистість виконує для

свого професійного і особистісного розвитку як фахівця в межах своєї професійно-освітньої діяльності [5, с.13-21].

Професійно-освітня траєкторія завжди є індивідуальною і залежить від багатьох факторів, таких як цілі особистості, вибрана професія, наявність часу, рівень освітньої інфраструктури у країні, матеріальний стан родини, особисті уподобання, суспільні стереотипи, оточуюче середовище і багато інших суб'єктивних і об'єктивних чинників.

Проте незважаючи на індивідуальний характер професійно-освітньої траєкторії, в Україні, останнім часом, встановився певний стандарт, який визначає загальний шлях освіти та кар'єрного росту фахівця. На жаль, цей стандарт, за думкою багатьох, зазвичай не сприяє досягненню високого рівня конкурентоспроможності на ринку праці, оскільки забезпечує лише певний рівень престижності і соціального статусу в суспільстві, без належного акценту на основну мету - досягнення успіху на ринку праці [8, с.149-159].

Загалом можна виділити такі характерні етапи сучасної професійно-освітньої траєкторії фахівця:

Таблиця 1.1

Основні етапи формування індивідуальної професійної траєкторії[4]

Етап Освіти	Опис
Дошкільна освіта	Надання базових знань та вмінь перед вступом до початкової школи.
Початкова освіта	Здобувана в державних загальноосвітніх школах або навчально-виховних комплексах.
Первинна середня освіта	Вивчення базових предметів та формування загальної освітньої бази.
Середня освіта	Вибір спеціалізації та глибоке вивчення предметів вибраного напрямку.
Вища освіта	Готує до обраної професії та надає спеціалізовані знання та навички.

Постійне навчання і професійний розвиток	і	Допомагає підтримувати та розширювати навички протягом кар'єри.
--	---	---

Наступним важливим етапом у професійно-освітній траєкторії є середня освіта, яка починається у десятирічному віці і триває п'ять років. Протягом цього часу діти отримують знання в стандартних гуманітарних (рідна мова, іноземна мова, література, історія, географія, хімія) і технічних (алгебра, геометрія, хімія, інформатика, креслення) дисциплінах. Проте навчальні програми на цьому етапі часто є негнучкими та застарілими, не враховують індивідуальних здібностей та інтересів кожної дитини і не сприяють її повному розвитку як майбутнього професіонала [9, с.6-9].

У чотирнадцятирічному віці, практично кожен український підліток, незважаючи на інші можливості отримання освіти, продовжує навчання в школі в старших класах загальноосвітньої середньої школи. Це робиться з метою підготовки до вступу до вищого закладу освіти, оскільки прийнято вважати, що отримання повної загальної освіти в школі є передумовою для подальшого вступу до вищого закладу освіти. Завершення середньої освіти відбувається в шістнадцять років, і саме цей етап є важливим у формуванні конкурентоспроможності майбутнього фахівця. На цій стадії проводиться професійне визначення особистості та вибір майбутньої професії. У сучасних умовах, цей вибір часто відбувається недоцільно і не враховує індивідуальні здібності, інтереси, а також реальні вимоги ринку праці.

Більшість молодих людей стихійно обирають професії, які вважаються престижними в суспільстві, такі як економіст, юрист, журналіст, дизайнер та інші гуманітарні спеціальності. Однак навчальні програми для таких спеціальностей часто не відповідають вимогам сучасної економіки і не гарантують отримання необхідних професійних навичок. На жаль, процес самовизначення в цьому

контексті часто стає малоефективним, і багато студентів не приділяють уваги саморозвитку, самоосвіті та самовдосконаленню під час навчання [10].

Зазвичай процес отримання професійної освіти включає в себе два етапи: бакалаврат і магістратура, після чого випускник отримує диплом магістра та виходить на ринок праці як підготовлений фахівець. Тривалість цього процесу становить близько двадцяти років. Проте цей термін не завжди дозволяє отримати необхідний рівень конкурентоспроможності, оскільки процес самовизначення та отримання знань і навичок часто недостатньо якісний і ефективний. В результаті багато молодих фахівців мають низький рівень конкурентоспроможності на ринку праці і не можуть відзначитися в професійній діяльності [11].

Аналіз структури сучасної професійно-освітньої траєкторії підкреслює важливість індивідуалізації цього процесу і включення окремих суб'єктів (підприємств, державних органів, організацій професійної орієнтації тощо) у її створення. Тому потрібно визначити оптимальну професійно-освітню траєкторію фахівця і забезпечити максимальну ефективність вкладення в людський капітал при мінімальних витратах часу на навчання для досягнення максимальної конкурентоспроможності на ринку праці.

Наявність системи професійної орієнтації населення, яка супроводжує особистість у її професійному розвитку та враховує обов'язковість і своєчасність застосування кожного з елементів цієї системи.

Компетентнісне навчання, яке дозволяє формувати комплекс знань, навичок та вмінь, необхідних для професійної та особистісної діяльності людини, з урахуванням послідовності рівнів освіти і необхідності набуття компетенцій протягом життя [12, с.61-71].

Постійна самоосвіта і самовдосконалення особистості, які допомагають розвивати та підтримувати рівень професійної компетентності фахівця.

Тісний зв'язок між освітніми установами і суб'єктами господарювання, щодо змістовного наповнення освітніх програм, фінансової, методичної та технологічної підтримки [13, с.83-91].

Індивідуальний підхід до навчання в початковій та середній школі, з урахуванням здібностей і нахилів кожного учня.

Врахування глобальних тенденцій розвитку економіки і балансу на ринку праці при визначенні ліцензійного обсягу підготовки кадрів і змісту навчання.

Розвиток мережі післядипломного навчання та підвищення кваліфікації, включаючи можливість дистанційного навчання.

Мінімізація витрат часу на формальну освіту за рахунок компетентнісного навчання і саморозвитку.

Постійний моніторинг відповідності змісту освітніх програм відносно потребам роботодавців.

Впровадження системи навчання протягом життя.

Загалом, ці умови допоможуть створити оптимальну індивідуальну професійно-освітню траєкторію, що враховує потреби та можливості кожної особистості та забезпечить її максимальну конкурентоспроможність на ринку праці.

За визначенням "еталоном-прикладом" оптимальної професійно-освітньої траєкторії особа може почати свою освітню діяльність не з дошкільного віку, а вже з початкової освіти. Однак перед початком навчання важливо мати певні попередні знання та навички, отримані завдяки самоосвіті в ранньому віці. На цьому етапі дитина отримує базові навички та соціально-особистісні компетенції завдяки спільній діяльності з батьками та оточенням.

До важливих складових цього етапу належить підготовка дитини до школи, формування в неї мотивації та зацікавленості в освіті. Початкова освіта має включати в себе не лише набуття базових гуманітарних та математичних знань, але й проведення тестів з первинної професійної орієнтації. Особливу увагу слід

приділити професійній просвіті, що полягає в наданні інформації щодо різних професій, їх характеристик та особливостей [14].

Також на ранньому етапі важливо виявити та розвивати здібності та схильності дитини. Базова обов'язкова загальна освіта має забезпечити набуття комплексу знань, вмінь і навичок, які допоможуть розвивати таланти дитини для ефективного накопичення необхідних конкурентних переваг у майбутньому. Тому важливо включити спеціалізовані предмети в програму, які розширюють розуміння суті майбутньої професійної діяльності.

На заключному етапі базової загальної освіти важливо провести об'єктивну оцінку знань, вмінь, навичок, компетенцій та професійної спрямованості підлітка. Це допоможе прийняти обґрунтоване та індивідуальне рішення щодо подальшої освіти та майбутньої професійної діяльності. Для забезпечення якості навчання на цьому етапі, важливо впровадити профільну систему освіти в середній школі та надавати можливість вибору факультативних курсів.

Загалом, ця оптимальна траєкторія передбачає поступовий розвиток і накопичення знань та навичок, необхідних для подальшої професійної реалізації. У кінці цього шляху особа буде мати зрілу професійну ідентичність і зможе обрати вищий заклад освіти для подальшої підготовки.

Слід враховувати, що побудова оптимальної професійно-освітньої траєкторії не завершується після завершення формального навчання, а продовжується протягом усього життя через самоосвіту, підвищення кваліфікації та набуття нових знань та навичок на роботі.

Отже, результатом ідеальної професійно-освітньої траєкторії є сформований конкурентоспроможний фахівець, який може швидко адаптуватися в професійній сфері та постійно самовдосконалюватися з метою набуття та розвитку своїх конкурентних переваг. Незважаючи на те, що витрати часу на навчання на цій траєкторії складають лише чотирнадцять років, а рівень отриманої кваліфікації може бути нижчим, ніж при інших підходах, фахівець стає

більш конкурентоздатним та перспективним не лише особистісно, а й корисним для розвитку підприємства та країни в цілому [15].

Результати цієї індивідуалізованої професійно-освітньої траєкторії можна розглядати на трьох рівнях: індивідуальному, виробничому та державному (регіональному).

На індивідуальному рівні така траєкторія дозволяє підвищити рівень конкурентоспроможності на ринку праці, зменшити витрати на перепідготовку, отримувати гідну заробітну плату та розвивати творчі здібності та схильності. Вона надає можливість постійно самовдосконалюватися та рости в професійному та особистісному плані.

На виробничому рівні така індивідуально побудована траєкторія сприяє підвищенню продуктивності праці, зменшенню витрат на перепідготовку персоналу, підвищенню мотивації працівників та збільшенню інноваційності виробництва.

На державному (регіональному) рівні впровадження такої траєкторії сприяє зменшенню безробіття, збалансованому ринку праці та розвитку економіки країни. Також це сприяє підвищенню рівня людського капіталу та збільшенню конкурентоспроможності робочої сили [16].

1.2. Фактори, впливаючі на формування індивідуальної професійної траєкторії

Формування індивідуальної професійної траєкторії - це складний і багатогранний процес, на який можуть впливати різні фактори.

Власні інтереси, цінності, цілі та здібності відіграють вирішальну роль у формуванні індивідуальної професійної траєкторії. Індивідуальні прагнення і внутрішні мотиви можуть бути важливими визначальними факторами при виборі професії та напрямку освіти. Ці чинники можуть включати в себе особисті

інтереси та захоплення, ціннісні переконання, які визначають, які аспекти роботи вважаються важливими, а також особисті цілі.

Здібності також грають важливу роль, оскільки вони визначають, наскільки легко особі буде досягти успіху у певній професійній галузі. Наприклад, якщо людина має природні здібності в математиці, це може вплинути на вибір професії, пов'язаної з науками або інженерією.

Індивідуальні прагнення можуть визначити, чи готова особа вкладати час і зусилля в професійний розвиток, а також чи готова вона подолати труднощі та перешкоди на шляху досягнення своїх цілей [17, с.2-22].

Отже, особистість, її інтереси, цінності, цілі та здібності є ключовими факторами, які визначають індивідуальну професійну траєкторію і впливають на кар'єрний розвиток.

Вплив сім'ї на вибір професії і освітнього напрямку може бути надзвичайно значущим у житті кожної особи. Сім'я відіграє ключову роль у формуванні цінностей, переконань та поглядів дитини, і це може вплинути на її професійний шлях[18].

Батьки, старші родичі та інші члени сім'ї можуть надавати цінні поради та підтримку, допомагаючи дитині зрозуміти свої професійні можливості та інтереси. Вони можуть ділитися власними досвідами та знаннями про конкретні галузі та професії, що допомагає дитині краще зрозуміти свої можливості. Крім того, сім'я може сприяти розвитку інтересів дитини, надаючи доступ до різних видів діяльності та хобі, що може допомогти виявити та розвинути потенційні професійні інтереси.

Матеріальна підтримка сім'ї також може відігравати важливу роль, забезпечуючи фінансову можливість отримання освіти та розвитку професійних навичок. Це може відкривати нові можливості для дитини і допомагати їй реалізувати свій професійний потенціал.

Підтримка та розуміння з боку сім'ї також може впливати на психологічний комфорт дитини під час процесу вибору професії. Відчуття підтримки може підвищити впевненість у власних силах і сприяти успішному вибору професійного шляху.

Сімейний вплив може виявитися і в тому, що діти часто наслідують професійні шляхи своїх батьків або старших родичів, сприймаючи їхні досягнення та успіхи як приклад для наслідування.

У цілому, вплив сім'ї на вибір професії і освітнього напрямку є складовою частиною формування індивідуальної професійної траєкторії і може визначати значущий крок у професійному та особистісному розвитку кожної особи [19].

Наявність освітніх закладів, таких як школи, коледжі, університети та інші освітні установи, у конкретному регіоні може впливати на можливості навчання та вибір професійної траєкторії жителів цього регіону. Цей вплив може бути значущим і визначається кількістю, якістю та доступністю освітніх закладів.

Важливою перевагою наявності освітніх закладів є доступність освіти для мешканців регіону. Люди можуть отримати освіту, не виїжджаючи зі свого рідного місця проживання, що робить освітній процес більш зручним і вартісним. Крім того, наявність різних закладів освіти надає можливість обирати програми та спеціалізації, що найкраще відповідають індивідуальним інтересам та цілям.

Якість освіти також є важливим фактором. Деякі регіони можуть мати високоякісні університети та школи, що робить їх привабливими для студентів та батьків. Однак якість освіти може варіюватися в залежності від конкретних закладів освіти.

Фінансова доступність також грає важливу роль. Наявність державної підтримки та стипендій може значно полегшити доступ до вищої освіти для мешканців регіону, зменшуючи фінансові бар'єри [21].

Регіон, де знаходяться освітні заклади, може впливати на майбутні можливості кар'єри студентів. Наявність підприємств, підприємницьких

інкубаторів та робочих місць у конкретному регіоні може стати важливим фактором у виборі професійної траєкторії.

Отже, наявність освітніх закладів у регіоні має великий вплив на формування індивідуальних професійних траєкторій, оскільки вона визначає можливість навчання, вибір освітніх програм та доступність освіти для мешканців цього регіону.

Економічний стан регіону має суттєвий вплив на вибір професії та професійну траєкторію мешканців цього регіону. Це пов'язано з тим, що економічні умови регіону визначають доступність робочих місць у різних галузях та сферах діяльності, рівень заробітної плати, можливості кар'єрного росту і стабільність працевлаштування [21].

Можливості заробітку в регіоні визначають, наскільки привабливими є певні професії для мешканців. В економічно розвинених регіонах може бути більше високооплачуваних робочих місць, що робить певні професії більш привабливими для вибору. У менш розвинених регіонах може бути дефіцит робочих місць або низький рівень оплати праці, що впливає на вибір професій.

Стабільність зайнятості є важливим фактором для багатьох людей, і економічний стан регіону може визначати, наскільки стійкими є робочі місця в певних галузях. Наприклад, у регіоні зі слабкою економікою може бути більше випадків звільнення та нестабільності на роботі.

Економічний стан регіону може вплинути на вибір галузі професійної діяльності. У регіонах, де певні галузі або сфери діяльності процвітають, більше людей може обирати професії, пов'язані з цими галузями. Наприклад, у регіоні з розвинутою інформаційною та технологічною сферою більше людей може обирати ІТ-професії.

Кар'єрні можливості також впливають на вибір професійної траєкторії. У великих містах або індустріальних центрах може бути більше можливостей для

професійного зростання і кар'єрного росту, що може вплинути на вибір професійної траєкторії.

Швидкі зміни в технологіях і суспільстві в цілому можуть значно впливати на вибір професії та вимагати постійного професійного розвитку. Технологічний прогрес може змінювати вимоги до професійних навичок і знань, роблячи деякі професії застарілими або, навпаки, надзвичайно важливими. Це може впливати на вибір професійної траєкторії, оскільки люди можуть бажати обирати професії, які мають майбутнє і гарантовану зайнятість [22].

Культурні норми, стереотипи і очікування суспільства також можуть впливати на вибір професії. Деякі професії можуть бути більш престижними або шанованими в певних культурах, що може спонукати людей обирати саме ці професії.

Очікування родини, друзів і суспільства щодо того, яку професію обрати, також може впливати на вибір. Наприклад, у деяких суспільствах і культурах може існувати стереотип, що певні професії підходять лише для чоловіків або жінок, що може обмежувати вибір професії на підставі гендерних очікувань. Такі культурні впливи можуть мати суттєвий вплив на формування індивідуальної професійної траєкторії і вибір професії.

Таблиця 1.2

Фактори, що впливають на формування професійної траєкторії

[22,30,32,37]

Фактор	Вплив на професійну траєкторію
Власні інтереси, цінності, цілі та здібності	Визначають вибір професії та напрямку розвитку.
Вплив сім'ї	Може надавати поради та сприяти формуванню професійних інтересів.

Наявність освітніх закладів у регіоні	Впливає на можливості навчання та вибір освітнього напрямку.
Економічний стан регіону	Визначає можливості отримання роботи та кар'єрний розвиток.
Технологічні зміни	Можуть вимагати постійного професійного розвитку та адаптації.
Культурні норми та очікування	Впливають на вибір професії та суспільну акцептованість.
Особистий досвід та події	Впливають на траєкторію розвитку, зміну кар'єри та інше.

У підсумку, швидкі зміни в технологіях і культурні впливи можуть грати важливу роль у виборі професії та формуванні професійної траєкторії особистості. Люди можуть враховувати ці фактори при визначенні своєї професійної цілі та шляху розвитку.

Особистий досвід, події та обставини можуть впливати на траєкторію розвитку, наприклад, зміна кар'єри, переїзд або родинні обов'язки [23, с.160].

1.3. Технології та методи підготовки здобувачів вищої освіти для формування індивідуальної професійної траєкторії

Сучасна вища освіта ставить перед собою пріоритетну ціль - підготовка фахівців, які поєднують високий професійний рівень з розвинутими особистісними якостями та здатністю до саморозвитку і самореалізації в майбутній професійній діяльності. Ця тенденція призвела до того, що освітній процес вищих освітніх закладів стає все більше студентоцентрованим і передбачає врахування індивідуальних можливостей та потреб студентів, їх

свободи вибору компонентів освітніх програм і формування власної освітньої траєкторії [24, с.23-30].

Згідно з Законом України "Про освіту", індивідуальна освітня траєкторія - це персональний шлях реалізації особистісного потенціалу здобувача освіти. Вона формується з урахуванням здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду студента. Ця траєкторія базується на виборі студентом видів, форм і темпу навчання, а також на взаємодії з педагогічними суб'єктами та обраною освітньою програмою.

Індивідуальна освітня траєкторія може бути розглянута як основний напрямок розвитку студента в освітньому процесі. Це означає, що студент самостійно визначає свої освітні цілі і обирає способи їх досягнення, враховуючи свої індивідуальні можливості та ресурси.

Важливо відзначити, що індивідуальна освітня траєкторія може бути розглянута і в контексті здобуття вищої освіти. Студенти мають право та можливість вибирати індивідуальний зміст освіти, обирати дисципліни та рівень їх складності, а також визначати методи та засоби навчання. Індивідуальна освітня траєкторія стає ключовим фактором у розвитку професійних компетенцій студентів і реалізації їхнього особистісного потенціалу в освітньому процесі.

Індивідуальна освітня траєкторія є концепцією, яка визначає напрямок руху студента в освітньому процесі, враховуючи його індивідуальні можливості і потреби. Це сприяє більш ефективному і персоналізованому навчанню, що відповідає сучасним вимогам вищої освіти [25].

Таблиця 1.3.

Основні методи підготовки здобувачів вищої освіти[14,15,16,18,21]

Методи підготовки	Опис
Персональне навчання	Індивідуальний підхід до кожного студента, розробка індивідуальних освітніх планів.

Проектне навчання	Участь у реалізації реальних проектів та завдань, сприяє отриманню практичного досвіду.
Менторство і наставництво	Досвідчені фахівці та викладачі надають поради та сприяють розвитку кар'єрних можливостей.
Електронне навчання	Використання сучасних технологій та онлайн-ресурсів для самонавчання.
Самонавчання	Самостійне вивчення літератури та участь у вебінарах для розвитку навичок.
Практики та стажування	Проходження стажування та практичних тренінгів в обраній галузі.
Аналіз ринку праці	Вивчення потреб ринку праці та трендів в галузі для адаптації професійної траєкторії.

Один із ключових аспектів ефективності цих методів полягає в їхній здатності дозволити студентам активно формувати власний освітній шлях. Вони створюють сприятливі умови для індивідуального вибору предметів, проектів, стажувань та інших активностей, враховуючи при цьому конкретні потреби, інтереси та цілі кожного студента [26, с.113-122].

Це важливо з кількох причин. По-перше, студенти різних спеціалізацій чи інтересів можуть мати різні шляхи розвитку. Одні можуть бажати глибоко поглиблюватися у своїй галузі, інші можуть бажати експериментувати та вивчати різні напрямки. Методи, що дозволяють індивідуалізувати навчання, надають студентам можливість обирати той підхід, який найкраще відповідає їхнім особистим цілям.

По-друге, цей підхід робить навчання більш залучаючим і мотивуючим. Коли студенти беруть активну участь у формуванні свого навчального процесу, вони стають більш відповідальними за своє власне навчання. Це підвищує їхню мотивацію досягати результатів та розвивати власні навички.

Загалом, індивідуалізація навчання створює більш сприятливе середовище для активного саморозвитку студентів, що сприяє підвищенню якості освіти та підготовці кваліфікованих фахівців [28, с.62-65].

Проектне навчання та стажування є надзвичайно важливими компонентами вищої освіти, оскільки вони надають студентам унікальну можливість отримати практичний досвід та розвинути практичні навички у своїй обраній галузі. Ці методи навчання створюють місткість між академічними знаннями та реальними вимогами ринку праці [27].

Проектне навчання включає у себе реалізацію конкретних проектів або завдань, які дозволяють студентам застосовувати свої теоретичні знання на практиці. Вони мають можливість працювати в командах, вирішувати реальні проблеми та вдосконалювати свої аналітичні навички. Цей процес надає їм можливість вивчати, як працювати в колективі, спілкуватися, вирішувати конфлікти та досягати спільних цілей. Стажування, у свою чергу, дозволяє студентам отримувати безпосередній досвід роботи в певній компанії або організації. Вони можуть адаптуватися до робочого середовища, спостерігати за робочими процесами та вивчати вимоги та очікування роботодавців. Цей досвід надає їм значну перевагу на ринку праці, оскільки вони вже мають практичний досвід роботи, коли закінчують вищу освіту. Крім того, практика часто стає платформою для налагодження зв'язків із представниками відповідної галузі, що може виявитися корисним у майбутній кар'єрі студента.

У підсумку, проектне навчання та стажування допомагають студентам виробити практичні навички, які вони можуть успішно використовувати у своєму майбутньому професійному житті, що робить їх більш конкурентоспроможними та готовими до викликів ринку праці [29].

Персоналізований підхід та активне використання практичних завдань в освітньому процесі є ключовими чинниками, які роблять навчання цікавим для студентів, а також сприяють підвищенню їхньої мотивації. Ці методи навчання

дозволяють створити індивідуальний підхід до кожного студента, враховуючи їхні особисті потреби, інтереси та рівень обізнаності.

Персоналізований підхід передбачає адаптацію навчального процесу до конкретного студента. Це означає, що викладачі стежать за індивідуальним прогресом кожного студента, визначають їхні сильні та слабкі сторони, і розробляють навчальні матеріали та завдання, які найкраще відповідають їхнім потребам. Такий підхід допомагає студентам відчувати, що їхня індивідуальність та зусилля цінуються, що позитивно впливає на їхню мотивацію.

Активне використання практичних завдань дозволяє студентам застосовувати свої знання на практиці. Вони вирішують реальні завдання та проблеми, що допомагає їм розвивати аналітичні навички. Це також стимулює їхню активність та ініціативу, оскільки вони беруть участь у практичних проєктах та завданнях, які є цікавими і важливими.

У підсумку, персоналізований підхід та активне використання практичних завдань роблять навчання більш цікавим та залучаючим для студентів, що мотивує їх до досягнення вищих результатів в навчанні [30].

Використання нових технологій і передових підходів до навчання є ключовим фактором у розвитку інновацій у вищій освіті та підготовці студентів до майбутньої роботи. Цей процес відбувається через ряд інноваційних методів та інструментів, які трансформують спосіб навчання та підвищують якість освіти.

Один з ключових аспектів - це використання сучасних інформаційних технологій в навчальному процесі. Використання комп'ютерів, планшетів, онлайн-ресурсів та спеціалізованих освітніх програм дозволяє студентам миттєво отримувати доступ до великої кількості інформації та ресурсів. Це сприяє активнішому та самостійному навчанню, а також розвитку навичок роботи з сучасними технологіями.

Другий важливий аспект - це розробка і впровадження інтерактивних освітніх платформ та онлайн-курсів. Вони дозволяють студентам вивчати

матеріал вдома, або у зручному для них місці, власним темпом. Це особливо актуально для дистанційного навчання та самонавчання. Інтерактивність таких платформ робить навчання більш захоплюючим та ефективним.

У підсумку, використання новітніх технологій та інноваційних методів навчання активно сприяє розвитку інновацій у вищій освіті та готовності студентів до ефективної роботи у сучасному світі [31, с.22-25].

Висновок до розділу 1

Індивідуальна професійна траєкторія стає ключовим аспектом сучасного розвитку особистості в умовах швидкозмінюючого соціально-економічного середовища.

Це не лише послідовність етапів кар'єрного розвитку, а й унікальний шлях, залежний від особистих якостей, цілей та інтересів кожної людини. Індивідуальна професійна траєкторія визначається не лише зовнішніми чинниками, але й внутрішніми рисами особистості, що робить її унікальною та адаптивною до змін.

Освіта, суспільство, ринок праці, економічний рівень країни, особистість, регіон проживання та технологічний прогрес - усі ці аспекти взаємодіють та визначають напрямок та швидкість руху по індивідуальній професійній траєкторії. Розуміння цих факторів є ключовим для успішного формування та реалізації кар'єрних планів.

Адаптивність, інтерактивність та інноваційність навчання сприяють розвитку та формуванню компетентностей, необхідних для успішної реалізації індивідуальної професійної траєкторії в умовах сучасного світу.

Загальний висновок полягає в тому, що розуміння та активна участь у формуванні індивідуальної професійної траєкторії є необхідними елементами сучасного освітнього процесу та кар'єрного планування. Це вимагає не лише

взаємодії між освітою та ринком праці, але й активного включення технологій у навчання для підготовки гнучких, адаптивних фахівців, здатних ефективно реалізовувати свої професійні амбіції в умовах постійних змін.

РОЗДІЛ 2

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ ДО ПОБУДОВИ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ПРОФЕСІЙНО ТРАЄКТОРІЇ

2.1. Оцінка потреб і побажань студентів щодо індивідуальної професійної траєкторії

У сучасному світі, коли ринок праці постійно змінюється та розвивається, вибір професійного шляху стає важливим та складним завданням для багатьох індивідів. Індивідуальні професійні інтереси та потреби грають ключову роль у процесі визначення найбільш підходящого кар'єрного напрямку. Для досягнення успішного кар'єрного росту важливо зрозуміти власні інтереси та визначити професійну спрямованість [32].

У даному дослідженні ми розглядаємо дві методики, які допомагають розкрити індивідуальні професійні інтереси та спрямованість особи: "Карта інтересів" та опитувальник ОПС Голанда. Ці методики сприяють визначенню того, що саме цікавить та стимулює індивіда у професійному плані, а також допомагають зорієнтувати його у виборі професії та кар'єрному розвитку [33, с.162-166].

Методика "Карта інтересів" надає можливість особі самостійно відкрити свої інтереси, виявити, що саме їй подобається робити та які сфери діяльності її найбільше приваблюють. Завдяки цій методиці, індивід може здійснити саморефлексію та визначити свої сильні сторони та вподобання у професійному відношенні [34].

Опитувальник ОПС Голанда, у свою чергу, надає більш структурований підхід до визначення професійних інтересів. Він допомагає класифікувати інтереси особи за певними категоріями, що спрощує процес вибору професійного напрямку.

У цьому дослідженні ми розглянемо сутність та особливості застосування обох методик, а також проаналізуємо їхню консультативну цінність для індивідуального та професійного розвитку. Більше того, ми представимо результати дослідження, проведеного з використанням цих методик, та надамо висновки та рекомендації щодо їхнього застосування у процесі кар'єрного планування та розвитку [34].

Методика "Карта інтересів" є інструментом для визначення особистих інтересів і захоплень і може бути застосована у різних контекстах, включаючи професійний. Ця методика дозволяє особі глибше розуміти, що саме цікавить її в житті та які види діяльності їй найбільше до вподоби. Основна суть методики полягає у тому, щоб особа ретельно аналізує свої інтереси та відображає їх на "карті", що допомагає візуалізувати та систематизувати ці інтереси.

У процесі застосування методики "Карта інтересів", учасникам може бути запропоновано аркуш паперу або онлайн-форму, де вони повинні відповісти на певні питання або внести інформацію про свої інтереси та захоплення. Ці питання можуть стосуватися різних аспектів життя, включаючи хобі, дозвілля, види розваг, а також професійні сфери, які особа розглядає.

Наприклад, особа може відповісти на запитання про те, які книги вона любить читати, які фільми переглядає, які хобі або види спорту їй цікаві, а також які теми або галузі діяльності їй цікавлять.

Після цього інформація відображається на "карті інтересів", яка може бути представлена у вигляді діаграми або графіка.

Ця методика допомагає особі встановити патерни та тенденції у своїх інтересах, ініціювати саморефлексію та допомагає у плануванні дій щодо подальшого розвитку. Після аналізу "карти інтересів" особа може зрозуміти, що їй найбільше приваблює у житті, які напрями можуть бути для неї стимулюючими та задовольними, включаючи вибір професійного напрямку [35, с.116-119].

Опитувальник професійної спрямованості (ОПС) Голанда розроблений для визначення професійних інтересів і спрямованості особи в певних професійних галузях.

ОПС Голанда класифікує інтереси особи в шість категорій: Реалістичні, Інтелектуальні, Артистичні, Соціальні, Підприємницькі та Конвенційні. Це допомагає особі зрозуміти, які сфери діяльності їй більше відповідають.

ОПС Голанда допомагає особі зорієнтуватися у виборі професії та кар'єрному розвитку, що відповідає її інтересам. Він вказує на те, які типи робіт або професії можуть бути більш задовольючими та стимулюючими для конкретної особи.

Обидві методики, "Карта інтересів" і опитувальник ОПС Голанда, спрямовані на допомогу індивідуумам у кращому розумінні їхніх індивідуальних професійних інтересів та виборі професійного шляху, який відповідає їхнім потребам і побажанням.

Методика "Карта інтересів" надає особі можливість самостійно виявити та систематизувати свої інтереси, включаючи різні аспекти життя, які можуть впливати на її професійні вибори. Цей аналіз допомагає особі краще зрозуміти, що саме її цікавить та задовольняє в житті, і вказує на потенційні шляхи для подальшого вивчення та розвитку.

Опитувальник ОПС Голанда, у свою чергу, спрямований на класифікацію професійних інтересів особи і надання їй структурованої інформації про те, які галузі та види професійної діяльності можуть бути більш відповідними до її інтересів. Це допомагає особі легше орієнтуватися в професійних виборах і знайти ті сфери, які відповідають її профілю.

Обидві методики мають консультативну цінність і можуть бути використані для отримання індивідуальних рекомендацій щодо професійного розвитку та кар'єрних шляхів. Вони сприяють покращенню самоусвідомлення та прийняттю більш обґрунтованих рішень у виборі професійного шляху,

допомагаючи кожній особі знайти той напрям, який відповідає її індивідуальним потребам та бажанням [36, с.35-45].

Вибірка для нашого дослідження складається з 100 студентів. Ця вибірка була обрана на основі випадкового відбору. Важливою особливістю вибірки є те, що вона є репрезентативною для цільової групи студентів, що означає, що вона має відображати різноманіття і розподіл індивідуальних характеристик, таких як вік, стать, факультет або спеціальність навчання.

Для забезпечення репрезентативності вибірки ми могли використовувати методи випадкового вибору, де кожен студент має однаковий шанс потрапити в дослідження. Це допомагає уникнути спотворень і забезпечує, що результати дослідження можна узагальнити на більшу популяцію студентів.

Важливо також враховувати етичні аспекти дослідження, такі як збереження конфіденційності даних студентів і забезпечення їхньої добровільності участі. Усі учасники дослідження повинні бути належно проінформовані про його мету та процес, а їхні дані повинні бути оброблені конфіденційно і анонімно, якщо це необхідно [30].

Опитувальник, який ми розробили для нашого дослідження, включає питання, спрямовані на визначення інтересів та професійних спрямованостей учасників. Ці питання були взяті з опитувальника ОПС Голанда, який визнаний інструмент для аналізу професійних інтересів [37].

Опитувальник включає ряд запитань, які охоплюють різні аспекти інтересів та спрямованостей учасників. Вони можуть стосуватися сфери роботи, якою особа цікавиться найбільше, видів діяльності, які їй більше до вподоби, або конкретних завдань і ситуацій, які її цікавлять у професійному контексті. Такі запитання допомагають з'ясувати, в яких галузях та напрямках діяльності особа може відчувати себе більш комфортно та мотивовано.

Опитувальник може також містити шкали або показники, за допомогою яких оцінюються інтереси на різних рівнях або за різними критеріями, такими як

інтенсивність інтересу або пріоритетність певних сфер. Це допомагає зробити більш детальний аналіз інтересів і визначити їхню пріоритетність для подальших кар'єрних рішень.

Опитувальник інтегрує питання з опитувальника ОПС Голанда з метою отримання конкретної інформації про інтереси і спрямованості учасників, яка буде використовуватися в аналізі та інтерпретації результатів дослідження.

Ми використовували онлайн-платформу для створення та проведення опитування в рамках нашого дослідження. Ця інтернет-платформа надала нам можливість створити опитування, яке було доступним для учасників через Інтернет з будь-якого пристрою, обладнаного з'єднанням з мережею.

Опитування було розміщено в Інтернеті, і студенти мали можливість ознайомитися з ним та відповісти на питання, не виходячи з дому або з будь-якого місця, де вони мали доступ до Інтернету [38].

Це забезпечило високий рівень зручності для учасників і дозволило їм взяти участь у дослідженні у зручний для них час.

Онлайн-платформа також надала нам можливість збирати дані автоматично, зменшуючи ризик помилок при введенні даних. Ми могли отримувати дані в реальному часі і відстежувати процес заповнення опитування. Це дозволило нам ефективно керувати дослідницьким процесом та забезпечити достовірність і конфіденційність даних [37].

Застосування онлайн-платформи виявилось важливим для зручності та ефективності проведення дослідження з великою кількістю учасників, наша вибірка студентів складала 100 осіб.

Ми підготували короткий огляд опитувальника і надали інструкції для студентів щодо заповнення опитування. У цих інструкціях ми пояснили учасникам, як правильно відповідати на питання та як користуватися онлайн-платформою для заповнення опитування. Зокрема, ми роз'яснили, що їхні

відповіді будуть анонімними та конфіденційними, і ніякі особисті дані не будуть розголошені.

Ця інформація була надана для того, щоб стимулювати учасників відверто та чесно висловлювати свої інтереси та думки у запитаннях опитування, забезпечуючи при цьому їхню конфіденційність і захист особистих даних. Ми наголосили, що дані, зібрані в ході дослідження, будуть використані лише для аналізу і узагальнення результатів, і не будуть використані для інших цілей або розголошені третім особам.

Такий підхід до забезпечення конфіденційності і анонімності даних сприяє збору якісних і надійних відповідей в рамках дослідження та дозволяє учасникам вільно ділитися своїми інтересами та думками.

Студенти мали можливість заповнити опитування власноруч, вказуючи свої відповіді на питання опитувальника. Це означає, що кожен учасник дослідження мав можливість особисто вибирати варіанти відповідей, які найкраще відображали його інтереси та переконання [50].

Цей підхід дозволяв студентам бути більш включеними у процес дослідження та відчувати, що їхні відповіді мають особисте значення. Отже, вони мали можливість виразити свої індивідуальні погляди та думки, які були важливі для них в контексті професійної спрямованості.

Цей метод також сприяв збору більш різноманітної та особистої інформації від студентів, оскільки вони мали вільність вибору та можливість висловити свої унікальні переконання та інтереси. У результаті цього, опитування стало більш індивідуалізованим та відповідало особистим потребам кожного учасника.

Після завершення збору відповідей від студентів, ми провели аналіз результатів опитування. Наш аналіз включав в себе оцінку відповідей студентів на питання з опитувальника ОПС Голанда, а також інші дані, які були зібрані під час опитування.

Ми вивчали індивідуальні відповіді кожного студента, враховуючи їхні вибори та інтереси у професійних сферах. Далі ми групували ці дані та проводили статистичний аналіз для виявлення патернів та тенденцій в відповідях студентів.

Загалом, аналіз результатів опитування дозволяє нам краще зрозуміти професійні інтереси та спрямованості студентів, а також використовувати цю інформацію для подальших досліджень або розробки програм підтримки та кар'єрного консультування [38].

2.2. Розробка та реалізація програми підготовки здобувачів вищої освіти до формування індивідуальної професійної траєкторії

Розробка та реалізація програми підготовки здобувачів вищої освіти до формування індивідуальної професійної траєкторії може бути важливим етапом в їхньому навчанні та кар'єрному розвитку [39, с.36-41].

Базуючись на результаті експерименту та аналізі опитування студентів, можна розробити програму, яка враховує їхні індивідуальні потреби та інтереси. Нижче наведено кілька кроків, які можна включити до програми:

Перший крок у розробці програми підготовки здобувачів вищої освіти до формування індивідуальної професійної траєкторії полягає в тому, щоб студенти мали можливість глибше пізнати себе. Цей етап передбачає проведення вправ та активностей, спрямованих на самоаналіз та самоусвідомлення.

Однією з ключових складових цього етапу є визначення основних інтересів студентів. Це може включати в себе різноманітні вправи, анкети чи групові дискусії, спрямовані на виявлення того, що стимулює студентів, в чому вони відчувають справжню зацікавленість, і які сфери їхнього життя або навчання їм найбільше подобаються.

Далі, цей процес може включати аналіз цінностей студентів. Студентам слід розуміти, що для них дійсно важливо у житті та у роботі. Вправи та

обговорення можуть допомогти визначити, які цінності впливають на їхні рішення та вибори.

Студентам може бути запропоновано рефлексію над своїми сильними та слабкими сторонами. Це може включати аналіз їхніх навичок, талантів і обмежень, щоб краще зрозуміти, як це може впливати на їхній кар'єрний шлях.

На заключному етапі цього процесу, студенти мають можливість визначити свої кар'єрні цілі. Це може включати в себе встановлення конкретних цілей, завдань та мрій щодо майбутньої професійної діяльності.

Цей перший крок є фундаментом для подальшого формування індивідуальної професійної траєкторії студента та визначення того, які кроки слід зробити для досягнення кар'єрних успіхів [40].

Розвиток м'яких навичок є важливим елементом програми підготовки студентів до формування індивідуальної професійної траєкторії. Ці м'які навички є критичними для успіху в будь-якій галузі та для ефективної співпраці з іншими людьми.

Комунікація грає важливу роль у кожній професійній діяльності. Студентам слід навчитися ефективно спілкуватися, як у письмовій, так і у вербальній формі. Це включає в себе навички активного слухання, здатність чітко і зрозуміло висловлювати свої думки та ідеї, а також здатність впливати на інших через переконливу комунікацію.

Лідерство є іншою важливою м'якою навичкою. Програма може сприяти розвитку лідерських якостей серед студентів, включаючи здатність приймати рішення, брати на себе відповідальність та мотивувати інших до досягнення спільних цілей.

Розв'язання конфліктів є необхідною навичкою в будь-якому професійному середовищі. Студенти повинні навчитися вирішувати конфлікти мирним шляхом, шукати компроміси та знаходити спільні рішення.

Креативність також важлива, оскільки вона дозволяє створювати нові ідеї та підходи до розв'язання завдань і проблем. Стимулювання та розвиток творчого мислення серед студентів може сприяти їхньому інноваційному потенціалу у майбутній кар'єрі.

Розробка цих м'яких навичок через програму підготовки допоможе студентам будувати успішну кар'єру в будь-якій обраній галузі, а також створить основу для ефективної роботи у команді та досягнення професійних цілей.

Студентам слід надати інструменти для планування свого кар'єрного шляху, що включає в себе розробку конкретних цілей та стратегій досягнення цих цілей. Цей аспект програми дозволяє студентам більш свідомо підходити до свого кар'єрного розвитку та долати перешкоди на шляху до досягнення їхніх цілей [41, с.12-13].

Створення конкретних цілей - це важливий крок у кар'єрному плануванні. Студенти мають можливість визначити, чого саме вони хочуть досягти у своїй кар'єрі. Ці цілі можуть бути короткостроковими (наприклад, отримати стажування) та довгостроковими (наприклад, отримати певну посаду або досягнути певного рівня професійного успіху).

Планування досягнення цих цілей включає розробку конкретних кроків та стратегій. Студентам слід визначити, які навички, знання та ресурси їм потрібні для досягнення своїх цілей, і створити план їхнього отримання. Це може включати в себе планування освіти, участь у освітніх програмах, стажування, розвиток мережі контактів і багато іншого.

Важливо, щоб цей план був гнучким і адаптивним, оскільки кар'єрні цілі можуть змінюватися з часом. Студентам слід навчити аналізувати свій прогрес, вносити корективи до плану та постійно працювати над своїм кар'єрним розвитком.

Все це допомагає створити основу для досягнення кар'єрних цілей студентів і забезпечити їхній успіх у вибраній професійній галузі.

Програма включає в себе можливість індивідуальних консультацій з кар'єрними радниками або викладачами, які є важливою складовою формування індивідуальної професійної траєкторії студентів. Ці консультації спрямовані на надання персоналізованої підтримки та порад студентам у плануванні та досягненні їхніх кар'єрних цілей.

Під час індивідуальних консультацій, кар'єрні радники або викладачі працюють з кожним студентом окремо, розглядаючи його поточний стан, інтереси, навички і кар'єрні амбіції. Вони надають професійні поради та рекомендації щодо оптимальних шляхів розвитку, вибору курсів, стажування, побудови мережі контактів та здійснення кар'єрних переходів.

Ці консультації можуть також включати в себе аналіз резюме та підготовку до співбесід, щоб студенти були готові до пошуку роботи відповідно до своєї професійної спрямованості [42].

Індивідуальні консультації є важливим елементом, оскільки вони дозволяють студентам отримувати персоналізовану підтримку і відповідати на їхні індивідуальні потреби та питання у сфері кар'єрного розвитку. Ця можливість сприяє більш ефективному формуванню індивідуальної професійної траєкторії кожного студента і забезпечує їхній успіх у майбутній кар'єрі.

Пропонувати студентам можливості для стажування, роботи на парт-тайм або участі в проєктах є важливою складовою програми підготовки до формування індивідуальної професійної траєкторії. Ці можливості дозволяють студентам отримати практичний досвід у своїй обраній галузі і набути цінних навичок, які будуть корисними у майбутній кар'єрі.

Стажування є чудовим способом для студентів познайомитися з конкретною галуззю та робочим процесом у реальному середовищі. Вони можуть вивчити практичні аспекти своєї обраної професії, розвинути професійну мережу контактів і отримати перший робочий досвід, що полегшить їм пошук роботи після закінчення навчання.

Робота на парт-тайм під час навчання дозволяє студентам поєднувати навчання з отриманням практичного досвіду та заробітку. Це може бути особливо корисним для фінансової незалежності і набуття робочих навичок, які можуть бути застосовані в майбутньому [43].

Участь у проєктах або ініціативах, пов'язаних зі своєю професійною галуззю, дозволяє студентам розвивати практичні навички та вирішувати реальні завдання, що мають значення в їхній сфері. Вони можуть долучитися до проєктів дослідження, волонтерських програм або створити власні ініціативи, що сприяють їхньому професійному розвитку.

Ці можливості надають студентам практичний досвід і сприяють побудові їхньої індивідуальної професійної траєкторії, роблячи їх більш конкурентоспроможними на ринку праці та готовими до майбутніх викликів у своїй обраній галузі.

Навчання підтримці мережі контактів є важливою складовою успішного кар'єрного розвитку. Іноді важливо не лише те, що ви знаєте, але і кого ви знаєте, що може відкрити нові можливості та сприяти професійному зростанню. Програма підготовки до формування індивідуальної професійної траєкторії може включати в себе навчання студентів навичкам побудови та управління своєю мережею контактів.

Студентам надають можливість спілкуватися з професіоналами у своїй галузі через різноманітні заходи, такі як семінари, конференції, майстер-класи та мережеві заходи. Вони можуть зустрічати експертів, представників компаній і організацій, які діють у сфері, яка цікавить студента.

Під час цих подій студенти можуть вчитися, як ефективно спілкуватися, встановлювати контакти та вибудовувати стосунки зі спеціалістами у своїй галузі. Вони можуть розуміти, як вести бізнес-комунікації, отримувати поради щодо кар'єрного розвитку та навіть отримувати можливості для стажування чи роботи в майбутньому.

Навчання побудові мережі контактів сприяє створенню цінних професійних зв'язків і може стати важливим ресурсом для майбутнього успіху студентів у вибраній галузі [44, с.121-129].

Постійна оцінка та вдосконалення освітньої програми на основі відгуків студентів є важливим елементом успішної підготовки здобувачів вищої освіти до формування індивідуальної професійної траєкторії. Цей підхід дозволяє програмі постійно адаптуватися до змінних потреб і очікувань студентів та гарантує їхню ефективну підготовку до кар'єрного розвитку.

Зворотний зв'язок студентів важливий для визначення того, як програма впливає на їхні потреби та які процеси можуть бути покращені. Студенти можуть надавати відгуки та пропозиції щодо якості навчання, доступності ресурсів, ефективності консультацій та інших аспектів програми. Ця інформація допомагає виявити слабкі місця та розробити стратегії вдосконалення.

Всі вище перераховані рекомендації можна узагальнити в таблиці (Рис 2.1.).

Рисунок 2.1. Основні заходи реалізації запропонованої програми

Результати кар'єрної траєкторії студентів слід відслідковувати та аналізувати на постійній основі. Інформація про досягнуті студентські успіхи після закінчення програми, допомагає визначити, наскільки ефективно програма впливає на їхні кар'єрні можливості. Результати досліджень можуть свідчити про те, які аспекти програми слід покращити або розширити.

Постійна оцінка і вдосконалення програми є ключовим елементом її успіху і дозволяє забезпечити студентам найкращі умови для формування індивідуальної професійної траєкторії та досягнення успіху у своїй кар'єрі [45, с.320-342].

2.3. Оцінка ефективності програми та аналіз отриманих результатів

Помічений домінуючий тип інтересів серед студентів, а саме реалістичні та соціальні інтереси, може вказувати на деякі важливі тенденції щодо їхніх професійних уподобань і природних нахилів.

Схильність до реалістичних інтересів може свідчити про бажання студентів займатися практичною, реалізаційною діяльністю. Це може означати, що багато з них можуть бути зацікавлені в професіях, пов'язаних із конкретними навичками і виробничими процесами, наприклад, інженерія, будівництво, інформаційні технології тощо.

З іншого боку, виражена схильність до соціальних інтересів свідчить про важливість міжособистісних взаємодій для цієї групи студентів.

Це може вказувати на їхню готовність працювати у сферах, де взаємодія з людьми та вирішення соціальних проблем є ключовими аспектами, такими як медицина, освіта, соціальна робота або громадська діяльність.

Загальна домінантність цих типів інтересів може вказувати на необхідність розгляду професійних можливостей, які поєднують практичний підхід з соціальною взаємодією. Такі спеціальності можуть бути особливо

стимулюючими для цієї категорії студентів, допомагаючи їм знайти ідеальний професійний шлях.

Отримані результати вказують на те, що серед студентів існують певні попередні уподобання та інтереси щодо кар'єрного вибору. Зокрема, дві сфери, які виділилися серед цих уподобань, це інформаційні технології та медицина.

Інтерес до сфери інформаційних технологій може відображати велику популярність цього напрямку у сучасному світі. Зараз ІТ-галузь вважається однією з найбільш стрімко зростаючих та перспективних, і багато студентів можуть бути зацікавлені в розвитку кар'єри в цій сфері. Це може включати роботу в області програмування, веб-розробки, адміністрування мереж і багато інших ІТ-професій.

Інтерес до медичної сфери також є досить поширеним і може вказувати на бажання студентів працювати в галузі охорони здоров'я та медицини. Ця сфера може включати в себе лікарську практику, медичний досвід, медичну дослідницьку роботу, фармацевтику та інші медичні професії.

Важливо враховувати ці попередні уподобання студентів при розробці програми підготовки до формування їхньої індивідуальної професійної траєкторії. Програма може надавати можливості для поглибленого вивчення цих сфер, стажування та практичного досвіду відповідно до інтересів студентів.

Порівнявши результати наших студентів із стандартними групами, було виявлено, що деякі з наших студентів виявили дуже унікальні професійні інтереси, які виходять за рамки загальних стереотипів та норм. Це може вказувати на їхню індивідуальність і потенціал у незвичайних сферах діяльності.

Ці унікальні професійні інтереси можуть бути джерелом творчості та інновацій. Вони можуть вказувати на бажання цих студентів досліджувати нові горизонти та виходити за межі встановлених норм і шаблонів. Для цих студентів

важливо створити умови, які дозволять їм розкрити свій потенціал у вибраній ними сфері.

Програма підготовки до формування індивідуальної професійної траєкторії повинна враховувати цю унікальність та надавати можливості для розвитку відповідних навичок і здібностей. Важливо сприяти розвитку індивідуальних талантів і допомагати студентам знайти своє місце у світі професійної діяльності, незалежно від того, наскільки вони відрізняються від загальних стандартів і очікувань.

На основі отриманих даних були сформульовані індивідуальні рекомендації для кожного студента.

Ці рекомендації враховували професійні інтереси та спрямованість кожного студента, що допомагало їм краще розуміти, в якому напрямку вони можуть знайти своє покликання.

Наприклад, студентам з виявленою схильністю до реалістичних інтересів може бути рекомендовано розглянути професії в галузі інженерії або будівництва, де важливо мати практичні навички та технічний підхід до роботи. Це може включати в себе інженерів, архітекторів, будівельників тощо.

Тим, хто виявив соціальні інтереси, може бути запропоновано розглянути кар'єру в галузі соціальної роботи, педагогіки або інших сферах, де важливий міжособистісний взаємозв'язок і спілкування з іншими людьми. Це може включати в себе соціальних працівників, вчителів, психологів тощо.

Рекомендації були спеціально адаптовані для кожного студента, враховуючи їхні індивідуальні інтереси, сильні сторони та потенціал. Вони слугували основою для подальшого обговорення та планування їхнього кар'єрного розвитку і вибору професійного шляху.

Виявлено, що серед студентів переважають реалістичні і соціальні інтереси (Рис. 2.2.). Це свідчить про те, що багато студентів мають схильності до професій, які вимагають практичних навичок і взаємодії з іншими людьми. Реалістичні інтереси можуть означати зацікавленість у фізичних або технічних аспектах роботи, таких як інженерія, будівництво, агрономія або інші галузі, де необхідно вирішувати конкретні завдання і використовувати практичні вміння.

Соціальні інтереси, з іншого боку, можуть вказувати на бажання спілкуватися з людьми, допомагати їм або працювати в команді. Професії, пов'язані з цими інтересами, можуть включати в себе соціальну роботу, освіту, медицину, психологію, громадську діяльність і багато інших сфер, де міжособистісні навички та спілкування з групами людей є важливими (Рис. 2.3.).

Рисунок 2.2. Аналіз типів інтересів

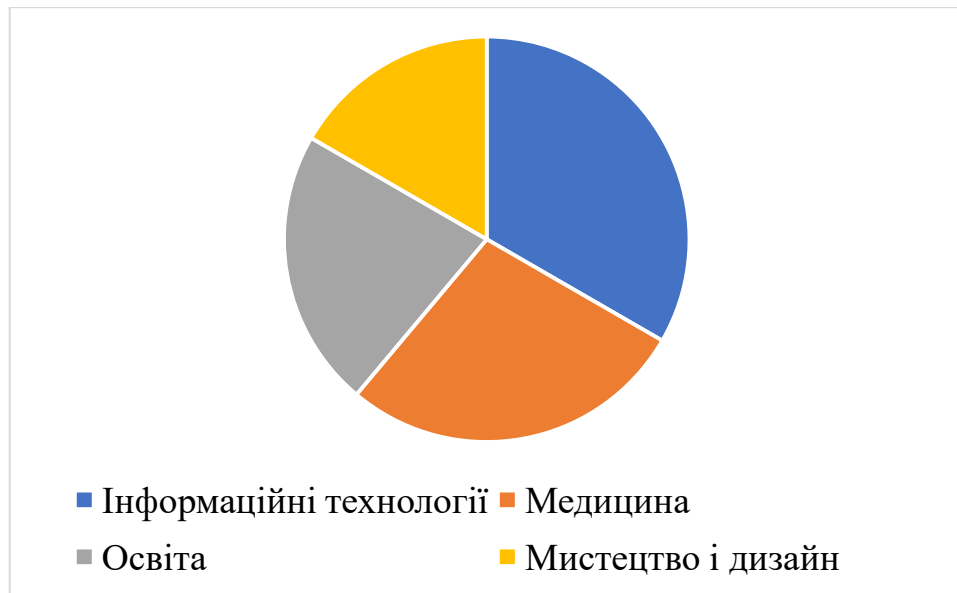

Рисунок 2.3. Попередні професійні уподобання

Адаптовані рекомендації враховують індивідуальні інтереси студентів, сприяючи їхньому подальшому обговоренню та плануванню кар'єрного розвитку та вибору професійного шляху. За результатами аналізу виявлено, що серед студентів переважають реалістичні та соціальні інтереси, що свідчить про їхню схильність до професій, які вимагають практичних навичок і міжособистісної взаємодії. Отже, це дослідження вказує на важливість індивідуалізованого підходу до профорієнтації, щоб студенти могли більш повно реалізувати свій професійний потенціал у відповідності зі своїми особистими інтересами та схильностями.

Висновок до розділу 2

Виявлені індивідуальні професійні інтереси та уподобання дали можливість підготувати персоналізовані рекомендації для кожного студента. Це

сприяло підвищенню їхньої самоусвідомленості та розумінню потенційних професійних шляхів.

Реалізація програми підготовки була насиченою і різноманітною, надаючи студентам доступ до актуальних ресурсів та консультацій від досвідчених фахівців. Це дозволило їм розширити свої знання та навички, необхідні для подальшого кар'єрного розвитку.

Аналіз результатів програми вказує на позитивний вплив на студентів і підтверджує необхідність подальшого розвитку та впровадження подібних ініціатив в освітньому середовищі. Відзначаючи індивідуальність та потенціал студентів, ця програма сприяє їхньому успішному старту в обраній професійній галузі і формуванню індивідуальних професійних траєкторій.

Проведено оцінку потреб і побажань студентів щодо індивідуальної професійної траєкторії. Було вивчено їхні індивідуальні професійні інтереси та уподобання з метою визначення напрямків подальшого кар'єрного розвитку.

Була розроблені та запропоновані шляхи реалізації програми підготовки студентів до формування індивідуальної професійної траєкторії. Ця програма включала в себе навчальні курси, консультації від кар'єрних радників, а також надання доступу до різноманітних освітніх ресурсів.

РОЗДІЛ 3

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

3.1. Розробка рекомендацій щодо практичної реалізації отриманих результатів та їхнє впровадження

Після отримання результатів дослідження та аналізу програми підготовки студентів до формування індивідуальної професійної траєкторії, розробка рекомендацій щодо практичної реалізації цих результатів та їхнього впровадження стає ключовим завданням. Ось кілька кроків і рекомендацій, які можуть бути використані для подальшого впровадження отриманих результатів:

Рекомендується розвивати і розширювати систему персоналізованих кар'єрних консультацій для студентів на основі їхніх індивідуальних професійних інтересів та потреб. Кожен студент може отримувати конкретні поради та плани розвитку, спрямовані на задоволення його унікальних потреб.

Система персоналізованих кар'єрних консультацій є ключовою у впровадженні результатів дослідження та сприяє розвитку індивідуальної професійної траєкторії студентів. Детальніше про рекомендації для розвитку цієї системи.

Початковий етап передбачає проведення детальної оцінки індивідуальних професійних інтересів кожного студента. Це може включати в себе анкети, тестування та інтерв'ю для визначення того, що дійсно цікавить студента в контексті майбутньої кар'єри [46, с.13-16].

Кар'єрний консультант має ретельно розглядати індивідуальні потреби і цілі студента. Це може бути пов'язано з освітою, навичками, місцем проживання та іншими аспектами. Розробка індивідуальних планів: На основі отриманих даних консультант має розробити індивідуальні кар'єрні плани для кожного

студента. Ці плани мають включати кроки та ресурси, необхідні для досягнення поставлених цілей. Консультант повинен надавати студентам підтримку та менторство протягом їхнього професійного розвитку. Це може включати в себе регулярні зустрічі, відстеження прогресу та вирішення можливих труднощів. Консультації повинні бути динамічним процесом, який змінюється разом із зростанням та розвитком студента. Важливо постійно аналізувати та коригувати індивідуальні плани на основі нових знань та досвіду [47, с.68-76].

Використання інформаційних технологій та платформ для кар'єрних консультацій може покращити доступність та ефективність процесу. Це може включати в себе онлайн-інструменти для створення і відстеження кар'єрних планів.

Співпраця з батьками та викладачами також може сприяти успішному формуванню індивідуальних професійних траєкторій. Вони можуть надавати додаткову інформацію та підтримку студентам у їхньому виборі кар'єри.

Реалізація цих рекомендацій допоможе студентам ефективно впоратися зі складністю кар'єрного вибору та розвивати індивідуальні професійні траєкторії, які відповідають їхнім потребам і цілям.

Забезпечення доступності програм навчання та ресурсів для студентів у вибраній галузі є важливим кроком у підготовці їх до майбутньої кар'єри. Детальніше про цей аспект:

Сучасні технології надають можливість студентам вивчати матеріали з обраної галузі в Інтернеті. Онлайн-курси, такі як MOOC (масові відкриті онлайн-курси), надають доступ до освітніх матеріалів від провідних університетів і фахових організацій.

Проведення практичних занять, воркшопів та майстер-класів може допомогти студентам отримати практичні навички та досвід у своїй галузі. Ці форми навчання дають змогу наблизити теоретичні знання до практики [48].

Студентам повинен бути доступ до актуальних бібліотечних ресурсів, журналів та баз даних, які допоможуть їм поглибити свої знання та проводити дослідження в своїй галузі.

Організація можливостей для стажування та практичного досвіду у відповідній галузі допоможе студентам здобути реальний досвід і побудувати свою кар'єру.

Участь у наукових семінарах та конференціях дозволить студентам поглиблювати свої знання та спілкуватися з професіоналами з вибраної галузі.

Надання можливості студентам отримати особисті консультації від фахівців у своїй галузі допоможе вирішувати індивідуальні питання та вирішувати труднощі.

Забезпечення доступності цих освітніх програм і ресурсів допоможе студентам активно готуватися до своєї майбутньої професійної кар'єри та розвивати необхідні навички і знання.

Важливо розвивати партнерство з роботодавцями та підприємствами в тих сферах, які цікавлять студентів. Це дозволить створити можливості для стажування, практики та співпраці у сфері кар'єрного розвитку.

Розвиток партнерств з роботодавцями та підприємствами у сферах, що цікавлять студентів, є критично важливим для підготовки молодого покоління до майбутньої кар'єри [49].

Забезпечення можливостей для стажування та практики на підприємствах дозволяє студентам отримати реальний досвід роботи у своїй галузі. Це робить їх більш конкурентоспроможними на ринку праці.

Партнерство з роботодавцями може включати можливість студентам отримати менторську підтримку та навчатися в робочому середовищі. Це сприяє розвитку практичних навичок і розумінню вимог сучасного ринку праці.

Співпраця з підприємствами може включати проекти та дослідження, спрямовані на розв'язання реальних проблем. Студенти можуть брати участь у

таких проектах, що дає їм можливість внести вагомий внесок у свою галузь вже на етапі навчання.

Розробка освітніх програм у співпраці з роботодавцями дозволяє студентам здобувати навички та знання, які відповідають потребам ринку праці.

Організація кар'єрних ярмарків та інших заходів, на яких студенти можуть зустрічатися з потенційними роботодавцями, сприяє їхньому розумінню можливостей на ринку праці.

Завдяки розвитку таких партнерств студенти мають можливість покращити свої перспективи кар'єрного росту, а підприємства можуть залучити молодих та талановитих фахівців у свої команди. Ця взаємовигідна співпраця сприяє розвитку як освітньої, так і бізнес-спільноти.

Стимулювання студентських ініціатив та клубів, пов'язаних із спеціалізаціями, може суттєво сприяти розвитку професійних інтересів студентів і допомогти їм у формуванні індивідуальної професійної траєкторії. Забезпечення необхідними ресурсами для створення та підтримки студентських проектів і досліджень є ключовим аспектом цієї стратегії [50].

Спільні ініціативи та клуби, спрямовані на конкретні спеціалізації чи галузі знань, дозволяють студентам об'єднати свої зусилля для спільного навчання та практичних проектів. Це створює можливості для обміну досвідом, вивчення нових технологій і методик, а також розвитку креативного мислення.

Спільні ініціативи та клуби, що спрямовані на конкретні спеціалізації або галузі знань, створюють унікальні можливості для студентів. Вони дозволяють студентам об'єднати свої зусилля з однодумцями та зацікавленими в одній галузі, щоб спільно навчатися та розвиватися. Дальше перераховані переваги таких ініціатив.

Учасники клубів та спільних ініціатив мають можливість обмінюватися досвідом та знаннями, що допомагає краще розуміти вивчаєму галузь.

Групова робота над проектами дозволяє студентам вивчати нові технології та методи, що можуть бути корисними для їхньої майбутньої кар'єри.

Спільні проекти і завдання можуть стимулювати креативне мислення студентів та допомогти їм знайти нетрадиційні рішення завдань.

Реалізація спільних проектів може надати студентам практичний досвід, який буде корисним у майбутній кар'єрі.

Участь в клубах та ініціативах сприяє розвитку навичок співпраці та ефективної комунікації, що є важливими у будь-якій сфері діяльності.

Загалом, спільні ініціативи та клуби роблять навчання більш цікавим і зміцнюють професійні інтереси студентів, підготовлюючи їх до майбутньої кар'єри.

Забезпечення необхідними ресурсами включає в себе надання доступу до матеріалів, обладнання та фінансової підтримки для реалізації студентських ініціатив і проектів [51, с.194-198].

Це може включати в себе доступ до лабораторій, бібліотечних ресурсів, грантів на дослідження, а також можливості для участі в конференціях і семінарах.

Загалом, створення сприятливого середовища для студентських ініціатив і розвитку клубів спеціалізацій допомагає підтримати індивідуальний професійний розвиток студентів та сприяє їхньому успішному вибору кар'єрної траєкторії.

Систематичний моніторинг і оцінка програми підготовки до формування індивідуальної професійної траєкторії допоможуть виявити ефективність та внести необхідні корективи. Важливо слідкувати за кар'єрним розвитком студентів після закінчення навчання.

Систематичний моніторинг і оцінка програми підготовки до формування індивідуальної професійної траєкторії є критично важливими для забезпечення її ефективності та вдосконалення. Цей процес допомагає виявити, наскільки

програма відповідає потребам та очікуванням студентів, і дозволяє вчасно вносити необхідні корективи. Ось детальніше про важливість цього підходу:

Моніторинг дозволяє оцінити, наскільки програма відповідає своїм цілям і чи допомагає студентам досягти їхніх професійних цілей.

Ринок праці та вимоги до професій постійно змінюються. Систематичний моніторинг допомагає вчасно виявляти ці зміни і адаптувати програму відповідно.

Оцінка програми також включає в себе думки та відгуки студентів. Це дозволяє враховувати їхні потреби та побажання.

Якщо в процесі моніторингу виявляються недоліки або проблеми, то їх можна виправити, щоб підвищити якість програми [52, с.200-207].

Моніторинг також включає в себе відстеження кар'єрного розвитку випускників, що допомагає оцінити вплив програми на їхню подальшу долю.

Систематичний моніторинг та оцінка є процесом постійного вдосконалення програми на основі зібраних даних і висновків.

В цілому, систематичний моніторинг і оцінка допомагають забезпечити, що програма підготовки до формування індивідуальної професійної траєкторії залишається актуальною, ефективною та відповідає потребам студентів і сучасному ринку праці.

3.2. Ймовірні проблеми та їхнє вирішення в процесі впровадження результатів та у формуванні індивідуальної професійної траєкторії

У процесі впровадження результатів та формування індивідуальної професійної траєкторії можуть виникнути деякі потенційні проблеми.

Загальна ідея полягає в тому, щоб зробити процес формування професійної траєкторії цікавим і значущим для студентів, надаючи їм інструменти і підтримку для прийняття обдуманих рішень щодо їхнього майбутнього.

Щоб забезпечити успішну інтеграцію студентів на ринок праці, програма повинна відповідати очікуванням роботодавців. Для цього важливо встановити партнерства з підприємствами та враховувати їхні вимоги у формуванні програми. Ключові аспекти цього підходу включають:

Співпраця з представниками підприємств дозволяє студентам отримувати актуальні знання та навички, які потрібні на ринку праці. Це може включати уроки-гості, стажування, а також участь роботодавців у програмних комітетах або як консультантів.

Програма повинна бути гнучкою та можливо надавати студентам можливість вибирати спеціалізації або курси, які більше відповідають потребам конкретних галузей або компаній [54, с.415-436].

Співпраця з підприємствами може включати створення робочих груп або комітетів, які займаються розробкою програми, а також взаємні огляди та оцінку студентів, що надають зворотній зв'язок для подальшого вдосконалення програми.

Програма може включати навчання студентів навичкам, необхідним для успішного вступу на ринок праці, таким як підготовка резюме, підготовка до співбесіди та розвиток м'яких навичок.

Програма може надавати можливості для стажування та практики в підприємствах, де студенти можуть застосовувати свої знання на практиці та розбиратися в конкретних сферах діяльності.

Ці підходи сприяють більш успішній інтеграції студентів у ринок праці та забезпечують їм реальні можливості для розвитку кар'єри.

Систематичний моніторинг та оцінка є важливими елементами успішної програми формування індивідуальної професійної траєкторії для студентів. Ці процеси дозволяють визначити ефективність програми, виявити можливі недоліки і внести необхідні корективи. Розглянемо більше деталей щодо цих аспектів.

Система моніторингу повинна включати в себе механізми збору різноманітних даних, таких як академічні досягнення студентів, їхня участь у програмі, результати оцінювання професійних інтересів, а також діяльність на ринку праці після закінчення навчання.

Отримані дані слід аналізувати, щоб визначити, наскільки успішно програма впливає на професійний розвиток студентів. Важливо враховувати як кількісні, так і якісні показники [55, с.63-71].

Аналіз даних дозволить виявити можливі недоліки або проблеми, з якими стикаються студенти під час формування індивідуальної професійної траєкторії. Це можуть бути, наприклад, низькі показники академічної успішності чи невідповідність освітніх програм потребам студентів [56, с.1159-1178].

На основі результатів аналізу слід розробляти конкретні заходи для виправлення виявлених недоліків. Це може включати в себе оновлення освітніх програм, підвищення якості консультацій, розширення можливостей для стажування та інші заходи.

Моніторинг та оцінка програми повинні бути постійними процесами, що дозволяють вчасно реагувати на зміни в умовах ринку праці і потребах студентів.

Систематичний моніторинг і оцінка є важливими інструментами для забезпечення ефективності програми та досягнення її цілей. Вони дозволяють адаптувати програму до потреб студентів і забезпечують їм найкращі можливості для успішного розвитку кар'єри.

Абсолютно правильно, кожен студент має свої унікальні потреби, і формування індивідуальної професійної траєкторії має бути адаптоване під їхні особисті цілі та інтереси. Персоналізований підхід є ключовим компонентом успішної програми формування індивідуальної професійної траєкторії. Давайте розглянемо деякі важливі аспекти цього підходу:

Першим кроком є ретельний аналіз інтересів кожного студента. Це може включати в себе обговорення їхніх хобі, попередніх досвідів, сильних сторін та

слабкостей. Такий аналіз допомагає визначити, в якій галузі чи сфері студент може відчувати себе найкомфортніше.

На основі аналізу інтересів студента можуть бути розроблені індивідуальні плани розвитку. Ці плани містять конкретні кроки, які потрібно виконати для досягнення професійних цілей.

Важливо забезпечити студентам доступ до освітніх та професійних ресурсів, які відповідають їхнім потребам. Це може включати в себе навчальні курси, воркшопи, менторство, стажування та інші можливості для навчання та розвитку [57].

Процес формування індивідуальної професійної траєкторії повинен бути піддано систематичному моніторингу та оцінці, щоб впевнитися, що студенти рухаються в напрямку досягнення своїх цілей.

Підсумовуючи, персоналізований підхід є важливим чинником у сприянні успіху студентів у формуванні їхньої професійної траєкторії та досягненні їхніх кар'єрних цілей. Він допомагає студентам реалізувати свій потенціал та забезпечити індивідуальний підхід до їхнього професійного розвитку.

Роль викладача у процесі провадження має величезний вплив на майбутнього спеціаліста і може визначити його подальший успіх у вибраній галузі.

Викладачі відповідають за навчання студентів, передачу фахових знань і навичок. Вони створюють навчальні плани, готують лекції та практичні заняття, оцінюють роботу студентів. Якісне навчання від викладача може суттєво вплинути на підготовку майбутнього спеціаліста. Викладачі відіграють ключову роль у навчанні студентів та підготовці їх до майбутніх професійних завдань.

Викладачі повинні мати глибокі фахові знання у своїй області та володіти необхідними навичками для передачі цих знань студентам. Вони повинні бути оновлені щодо актуальних тенденцій у своїй галузі та передавати цю інформацію

студентам. Викладачі готують навчальні плани, розробляють курси, графіки лекцій та практичних занять [58, с.90-99].

Вони створюють структуровану та логічну програму навчання, яка допомагає студентам розуміти матеріал і краще вивчати предмет. Викладачі мають стимулювати активну участь студентів у навчальному процесі. Це може включати в себе заохочення питань, обговорення складних тем та підтримку самостійного дослідження. Викладачі оцінюють роботу студентів, надають конструктивний фідбек та рекомендації для покращення.

Деякі викладачі можуть виступати у ролі менторів, надаючи особисту підтримку та поради студентам у їхньому академічному та професійному розвитку. Викладачі мають виховувати професіоналізм, етику та відповідальність серед студентів.

Важливо стимулювати креативне та критичне мислення студентів, допомагаючи їм розвивати аналітичні навички та вміння розв'язувати проблеми.

Всі ці аспекти роботи викладачів впливають на якість навчання та підготовку майбутніх спеціалістів. Грамотно обрані методи навчання та підтримка з боку викладачів можуть значно покращити якість освіти та підготовку студентів до майбутніх викликів.

Викладачі грають важливу роль у відповідальності за підготовку студентів до майбутніх професійних викликів та кар'єрної траєкторії. Вони не лише передають фахові знання та навички, але і можуть виступати в якості менторів для студентів, надаючи цінні поради та допомагаючи у розвитку їхньої кар'єри. Вони можуть рекомендувати стажування, практику або проєкти, які допоможуть студентам отримати практичний досвід та підготуватися до робочого життя.

Обговорюючи зі студентами можливі варіанти подальшої освіти, такі як вступ до магістратури, докторантури або професійної підготовки. Це допомагає студентам визначити найкращий шлях для їхнього подальшого навчання та кар'єрного розвитку [59, с.1085-1107].

Вони допомагають студентам розробити особистий кар'єрний план, в якому будуть визначені їхні короткострокові та довгострокові цілі, а також кроки для досягнення їх.

Також створюють стимулююче навчальне середовище, де студенти відчують себе зручно і мають можливість розвивати свої таланти та інтереси. Це може включати в себе організацію наукових гуртків, конференцій, семінарів та інших заходів.

Викладачі підтримують саморозвиток студентів, вказуючи на джерела додаткової інформації, літературу та ресурси для вивчення. Вони можуть також заохочувати студентів до участі в наукових дослідженнях та проєктах.

Вони несуть відповідальність за формування етичних цінностей та професійної моралі студентів. Своїм прикладом та вчинками вони можуть вплинути на майбутнє покоління спеціалістів і суспільство в цілому.

Викладачі, які активно займаються дослідницькою роботою, надихають студентів на вивчення нових технологій та методів у своїй галузі. Це допомагає підготувати студентів до викликів сучасного світу [60].

Викладачі сприяють соціалізації студентів, сприяючи їхньому взаємодії з однолітками, студентами інших факультетів та іншими членами академічної громади.

Усі ці функції викладачів допомагають студентам розвивати свій потенціал, підготуватися до професійної діяльності і стати успішними фахівцями у своїй галузі.

Висновки до розділу 3

Було розглянуто ряд важливих аспектів, що стосуються впровадження та практичної реалізації отриманих результатів.

У даному розділі розглянуті практичні аспекти впровадження результатів дослідження. Були розроблені рекомендації щодо практичної реалізації отриманих результатів, включаючи рекомендації щодо створення персоналізованих кар'єрних консультацій, доступу до освітніх ресурсів та розвитку партнерств з роботодавцями та підприємствами. Також були розглянуті ймовірні проблеми, які можуть виникнути під час впровадження програми та формування індивідуальної професійної траєкторії, та запропоновані шляхи їхнього вирішення.

Загалом, цей розділ надає практичні рекомендації для впровадження отриманих результатів та створення ефективної системи підготовки студентів до формування їхньої професійної траєкторії.

ВИСНОВКИ

Вивчення теоретичних аспектів формування індивідуальної професійної траєкторії студентів дало змогу зрозуміти основні поняття та принципи цього процесу. Отримані знання стали основою для подальшого аналізу та розробки рекомендацій.

Аналіз факторів, що впливають на формування індивідуальних професійних траєкторій студентів, дозволив визначити ключові чинники, які впливають на вибір студентами своєї професійної шляху. Це стало основою для розробки рекомендацій з підтримки та стимулювання студентів у формуванні траєкторій.

Вивчення технологій і методів підготовки здобувачів вищої освіти для формування індивідуальної професійної траєкторії дозволило виявити найефективніші підходи та інструменти для реалізації цього процесу. Ці знання стали основою для розробки практичних рекомендацій.

Розробка практичних рекомендацій щодо формування індивідуальних професійних траєкторій для студентів дозволила створити конкретний план дій для освітніх установ та студентів з метою покращення процесу формування траєкторій.

Аналіз ймовірних проблем та розробка шляхів їх вирішення у процесі впровадження індивідуальних професійних траєкторій дозволив заздалегідь ідентифікувати можливі труднощі та визначити шляхи їх подолання, що сприятиме успішному впровадженню запропонованих рекомендацій.

Загалом, виконання поставлених завдань дало змогу систематизувати знання про формування індивідуальних професійних траєкторій студентів і розробити конкретні рекомендації для покращення цього процесу в освітніх установах.

Найбільш важливі результати дослідження з вивчення теоретичних аспектів формування індивідуальної професійної траєкторії студентів, аналізу

факторів, що впливають на цей процес, та розробки практичних рекомендацій можуть бути такими:

Визначення факторів впливу: В результаті дослідження було визначено різні фактори, які впливають на формування індивідуальних професійних траєкторій студентів, включаючи особистість студента, освітнє середовище і зовнішні фактори. Ця інформація може бути використана для розробки більш ефективних підходів до кар'єрного консультування і планування.

Технології і методи підготовки: Дослідження дозволило виявити різні технології та методи, які можуть бути використані для підготовки студентів до формування індивідуальних професійних траєкторій. Це включає в себе індивідуалізований підхід, використання онлайн-ресурсів і практичних вправ.

Розробка рекомендацій: На основі дослідження були розроблені конкретні практичні рекомендації щодо формування індивідуальних професійних траєкторій для студентів. Ці рекомендації можуть бути використані освітніми установами та консультантами для підтримки студентів у цьому процесі.

Ймовірні проблеми та їхнє вирішення: Дослідження також виявило ймовірні проблеми, які можуть виникнути у процесі впровадження індивідуальних професійних траєкторій. Це включає в себе недостатню підготовку фахівців та необхідність розвитку партнерств з роботодавцями. Розроблені рекомендації допоможуть вирішити ці проблеми.

Ці результати дослідження є важливими для покращення системи підготовки студентів до формування індивідуальних професійних траєкторій і підвищення їх кар'єрних можливостей.

Наукові рекомендації: Проведення подальших досліджень: Рекомендується проведення додаткових наукових досліджень для більш глибокого розуміння процесу формування індивідуальних професійних

траєкторій студентів. Це може включати аналіз впливу різних факторів, розвиток нових методик та технологій.

Створення теоретичних моделей: Рекомендується розробка теоретичних моделей, які б допомогли краще розуміти та передбачати процес формування індивідуальних траєкторій студентів.

Підвищення кваліфікації фахівців: Важливо організовувати курси підвищення кваліфікації для викладачів і консультантів, які займаються підтримкою студентів у формуванні професійних траєкторій.

Практичні рекомендації: Створення центрів кар'єри: Університети і коледжі можуть створити спеціальні центри кар'єри, де студенти можуть отримувати консультації та підтримку у формуванні своєї професійної траєкторії.

Онлайн-ресурси та платформи: Розробка онлайн-ресурсів та платформ для самостійного навчання та планування кар'єри може сприяти більшій доступності інформації для студентів.

Ці рекомендації спрямовані на покращення процесу формування індивідуальних професійних траєкторій студентів та забезпечення їхнього успіху на ринку праці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрощук І.М. Самоуправління професійним розвитком викладачів кафедр менеджменту польських закладів вищої освіти у системі відкритої освіти. Вісник Житомирського держ. універ. ім. Івана Франка. Педагогічні науки. 2018. Вип. 2(93). С. 13-21
2. Анісімова С.П., Рильцева Є.В. Організація моніторингу освітніх програм та ресурсів заочних шкіл. Єдине освітнє інформаційне середовище: проблеми та шляхи розвитку: матеріали всеукр. наук.-практ. конф. 2006. С.120-123.
3. Архипова С.П. Професійна компетентність і професійність соціального працівника: сутність і шляхи розвитку . Соціальна робота в Україні: теорія і практика, 2004, № 2.
4. Балл Г. Психолого-педагогічні засади організації профільної допрофесійної підготовки школярів. Педагогіка і психологія проф. освіти. 1998. № 5.
5. Бібік, Н. М. Профільна школа: проблеми наукового супроводження. Зміст і технології шкільної освіти : матер. звіт. наук. конф., 30–31 берез. 2004 р.: у 2 ч]. Київ : 2004. 1. С. 6–9.
6. Бібік, Н. Профільна школа як стратегія рівного доступу до якісної освіти .Директор школи. 2004. №37. С.2-3.
7. Білориха О.М. Організація профільного навчання філологічного профілю. Опис системи оцінювання учнів у профільних класів. Завучу. Усе для роботи. 2009. № 24.
8. Білоус О. В., Самойленко П. В. Освітньо-професійне середовище педагогічної практики як умова набуття професіоналізму майбутніми вчителями природничих дисциплін. Український педагогічний журнал. 2021. №2. с.149-159
9. Білоус О. В., Самойленко П. В. Проектування індивідуальної освітньої траєкторії студента у ході педагогічної практики. Актуальні питання

природничо-математичної освіти: Збірник наукових праць. 2020. №1(15). С. 83-91.

10. Бондар М. Дистанційне навчання у школах: плюси і мінуси. URL : https://education.24tv.ua/varto-shkolah-zaprovaditi-dstantsiayne-navchannyanovini-ukrayini_n1375223 (дата звернення: 27.10.2023).

11. Боровкова Т.І., Морєв І.А. Моніторинг розвитку системи освіти : Ч.1. Теоретичні аспекти: навч. посіб. Харків, 2004. 150 с.

12. Василенко Н.В. Організація профільного навчання в середній школі. Методичні та нормативні засади організації профільного навчання. Завучу. Усе для роботи.2009. С. 34-35

13. Василенко, Н.В. Організація профільного навчання в середній школі. Завучу. Усе для роботи. 2009. №9. С.2-22.

14. Верхотурова Т.А., Комлева Н.Ю., Можаяєва Г.В. Організація освітніх програм на основі супутникових технологій . 2004. № 3 (15).

15. Вікова та педагогічна психологія: навч. Посібник. О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. Київ: Просвіта, 2001. 416 с

16. Віролайнен О.В. Дистанційне навчання в закладах загальної середньої освіти як наукова проблема. Вісник післядипломної освіти. Педагогічні науки. 2019. Вип. 8(37). С. 58.

17. Волканова В. В. Профільне навчання. Глосарій. Завучу. Усе для роботи. 2010. №2. 15. Волканова В.В. Профільне навчання. Директор школи. 2010. №4.

18. Гаркович О. Реалізація індивідуальної освітньої траєкторії старших школярів в умовах профільного навчання. URL : https://ddpu.edu.ua/images/naukvid/gnvp/gnvp_55-2.pdf

19. Годаванюк Т. Л. Індивідуальне навчання у вищій школі: монографія. К. :НПУ ім. М.П. Драгома нова, 2010. 160 с

20. Головань М.С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду / Вища освіта України, 2008, № 3, С. 23-30.
21. Грязнова Ю.О. Допрофільне навчання: чи потрібно воно в школі. Управлінські роздуми про шляхи організації до профільного навчання. Управління школою. 2009. №9.
22. Гузеєв В. Зміст освіти та профільне навчання у старшій школі. Народна освіта. 2002. №12 (9). С. 113-122.
23. Даниленко Л.І. Управління інноваційною діяльністю в загальноосвітніх навчальних закладах : монографія. Київ, 2004. С. 258.
24. Каньковський І. Є. Індивідуальні освітні траєкторії як необхідність сучасного процесу професійної підготовки фахівця / І. Є. Каньковський // Професійна освіта: проблеми і перспективи. 2013. № 4. С. 62–65.
25. Коростіянець Т. П. Індивідуальна освітня траєкторія –освітня програма студента [Електронний ресурс] / Т. П. Коростіянець // Науковий вісник Донбасу. 2013. № 1. URL: <http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN21/13ktrpops.pdf>.
26. Лов'янова І. В. Професійно спрямоване навчання математики у профільній школі: теоретичний аспект: монографія. Черкаси: Чабаненко Ю. А., 2014. 354 с.
27. Лопухівська, А. Допрофільна підготовка учнів основної школи. Сільська школа України. 2006. №7. С.22-25
28. Лотоцька А., Пасічник О., Організація дистанційного навчання в школі: методичні рекомендації. 2020. 71с.
29. Наумук І. М. Розвиток медіаосвіти в Україні: сучасний стан та вимога сьогодення / І. М. Наумук // Молодь і ринок. 2015. № 3. С. 162–166.
30. Ніколаєску О.І. Формування соціальної компетентності учнів загальноосвітніх навчальних закладів відповідно до вимог нових державних освітніх стандартів: науково-методичний посібник. Черкаси: ОШОПП, 2014. 76 с

31. О. Організація індивідуальних освітніх траєкторії навчання в університеті. Фізико-математична освіта : науковий журнал. 2017. Вип. 3 (13). С. 116–119.
32. Осмолівська І. М. Теоретико-методологічні проблеми розвитку дидактики. Педагогіка. 2013. С. 35–45
33. Палій А. А. Диференціальна психологія : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2010. 432 с.
34. Педагогічна майстерність учителя : навчальний посібник / За ред. проф. В. М. Гриньової, С. Т. Золотухіної. Вид. 2-е, випр. і доп. Харків : «ОВС», 2006. 224 с
35. Пенчук О. П., Донченко С. В., Білоцька Л. Б. Побудова індивідуальних траєкторій навчання студентів на основі застосування вибіркового елементів навчальних планів. Вісник Київського національного університету технологій та дизайну : зб. наук. пр. Київ, 2017. № 2 (109). С. 36–41.
36. Профільне навчання: теорія і практика / за ред. Липової Л.А. Київ : ВВП «Компас», 2007. 192 с.
37. Про освіту: Закон України від 5 вересня 2017 р. № 2145–VIII. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T172145.html (дата звернення: 02.01.2020).
38. Положення про науково-дослідницьку роботу здобувачів освіти Комунального закладу “Харківська гуманітарно-педагогічна академія” Харківської обласної ради. URL: http://www.hgpa.kharkov.com/wpcontent/uploads/2019/normatyvni/pologennya_ndrs.pdf
39. Положення про організацію освітнього процесу у Комунальному закладі “Харківська гуманітарно-педагогічна академія” Харківської обласної ради та її структурних підрозділах. URL : <http://www.hgpa.kharkov.com/wp-content/uploads/2019/normatyvni/osvitni%20proces.pdf>

40. Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу Комунального закладу “Харківська гуманітарно-педагогічна академія” Харківської обласної ради. URL: <http://www.hgpa.kharkov.com/wp-content/uploads/2019/normatyvni/acadmobilnist.pdf>

41. Самарська В. Управлінсько-методичний супровід профільної школи: досвід роботи Маріуп. міськ. технол. Ліцею. Управління освітою. 2007. №9. С. 12–13.

42. Самойленко П. В., Білоус О. В. Засоби діагностики якості психолого-педагогічної підготовки магістрів природничих наук (хімія) в педагогічному університеті: навч. посіб. К.: Видавничий дім «Слово», 2013. 232 с.

43. Стадний Є., Куделя М., Жерьобкіна Т., Безман А. Вибір без вибору : моніторинг вибіркового курсів у державних вишах. URL : <https://www.cedos.org.ua/uk/articles/vybir-bez-vyboru-monitorynh-vybirkovykh-kursiv-uderzhavnykh-vyshakh>

44. Сухенко Я. В. Індивідуальні освітні траєкторії педагогічних працівників та учнів: системний вимір феномену. Психологічний часопис : зб. наук. праць / за ред. С. Д. Максименка. № 5, Вип. 6. Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка Національної академії педагогічних наук України, 2019. С. 121–129.

45. Сухенко Я. В. Семантичний диференціал для оцінки освітньої траєкторії особистості. Psycholinguistics. Психолінгвістика. Психолінгвістика : зб. наук. праць. Серія : Психологія. Переяслав-Хмельницький : ФОП Домбровська Я. М., 2018. Вип. 24(1). С. 320–342

46. Ткачук Н. Особливості впровадження профільного навчання в сільській школі. Сучасна школа України. 2009. № 11 С. 13-16

47. Федорук П. І. Технологія побудови індивідуальної адаптивної траєкторії навчання у системі дистанційної освіти і контролю 2010. Т. 1. № 1.

С. 68–76.

48. Філософський енциклопедичний словник. В. І. Шинкарук (голова редколегії) та ін., Л. В. Озадовська, Н. П. Поліщук (наукові редактори) ; І. О. Покаржевська (художнє оформлення). Київ : Абрис, 2002. 742 с

49. Формування професійних умінь майбутнього вчителя в процесі педагогічної практики: Методичні рекомендації до проведення педагогічної практики на II – V курсах спеціальностей «хімія і біологія», «біологія і хімія» Самойленко П. В., Білоус О. В., Шевченко М. І., Сидоренко Н. Б. Чернігів: Чернігівський державний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка, 2002. 47 с.

50. Хитрич М. В., Шматкова Н. В. Педагогічна практика з хімії в закладах загальної середньої освіти: методичні вказівки. Одеса: Удача, 2020. 50

51. Шаров С. В. Розробка інформаційної системи з навчально-виробничих практик. Фізико-математична освіта: науковий журнал. 2017. Вип. 3(13). – С. 194–198.

52. Яцько О. Проблеми в інформативній освіті майбутніх економістів та шляхи їх вирішення. Теорія та методика навчання математики, фізики, інформатики: зб. наук. праць. – Кривий Ріг: Видавничий відділ НметАУ, 2012. – С. 200–207

53. Bergman L. R. A pattern-oriented approach to studying individual development: Snapshots and processes / L. R. Bergman. Cairns R. B. Methods and models for studying the individual. Thousand Oaks, CA: Sage. – 1998. – P. 83–121.

54. Burchinal M. R. Development of academic skills from preschool through second grade: Family and classroom predictors of developmental trajectories. Journal of School Psychology. – 2002. – No 40. – P. 415–436.

55. Dolnicar S., Grun B. Challenging “factor–cluster segmentation”. *Journal of Travel Research*. 2008. № 47 (1). P. 63–71.

56. Friedman, J. H., Rubin, J. On some invariant criteria for grouping data. *Journal of the American Statistical Association*. 1967. № 62. P. 1159–1178

57. Governance of Educational Trajectories in Europe: Pathways, Policy and Practice / A. Walther, M. Parreira do Amaral, M. Cuconato, R. Dale. – Bloomsbury Publishing, 2016. – 352 p.

58. Lazarov B. Application of some cybernetic models in building individual educational trajectory. *International Journal “Information Models and Analyses”*. *Information Models and Analyses : International Journal*. – 2013. – Vol. 2 (1). – P. 90–99.

59. Schnell P. Getting Ahead: Educational and Occupational Trajectories of the ‘New’ Second-Generation in Switzerland. *Int. Migration & Integration*. – 2016. – 17 (4). – P. 1085–1107.

60. The Quality Assurance Agency for Higher Education. Personal development planning: guidance for institutional policy and practice in higher education. 2009. URL: https://www.qaa.ac.uk/docs/qaas/enhancementand-development/pdp-guidance-for-institutional-policyand-practice.pdf?sfvrsn=4145f581_8

